

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2013/14:49

Stenografiska
uppteckningar
2013/14:49

Fredagen den 18 juli

1 § Utrikes frågor

Kabinettssekreterare Frank Belfrage

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 23 juni 2014**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 22 juli 2014**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

EU-nämndens sammanträde är påbörjat, och det är en stor glädje för mig att hälsa Valter Mutt (MP) välkommen hit som ny ledamot av nämnden.

Vi hälsar kabinettssekreterare Frank Belfrage med medarbetare välkomna till EU-nämnden. Jag undrar inledningsvis om det finns några utestående A-punkter. Det finns det inte. Då, kabinettssekreteraren, undrar jag om det finns skäl att säga något med anledning av möte i rådet den 23 juni.

Anf. 2 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Ja, jag kan säga något ytterst kort, herr ordförande, eftersom nämnden har fått rapport från mötet. Det var en lunchdiskussion som i huvudsak handlade om Irak och säkerhetssituationen där, oron över krisens potentiella implikationer för Iraks territoriella integritet, den humanitära situationen samt den regionala säkerheten. Ministrarna fick en föredragning av FN:s särskilde utsände för Irak, den förre bulgariske utrikesministern Mladenov. Sedan diskuterades inkluderande och folkligt förankrad politisk fördelning som balanserar intressen från landets tre stora samhällsgrupper – sunniter, shiiter och kurder. Man diskuterade också förutsättningarna för långsiktig stabilitet, som det ser mörkt ut för just nu, samt internationella påtryckningar som villkor för nationella framsteg.

Jag håller det oerhört kort eftersom vi ska återkomma till Irak. Därför kan det kanske räcka med att säga att det var en sorts fördiskussion för ministrarna den 23 juni.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och går över till punkt 3, Ukraina. Det är både en diskussionspunkt och en beslutspunkt.

Anf. 4 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Just nu ser det ut att bli en allmän diskussion utan rådsslutsatser. Men precis nu på morgonen fick vi uppgifter om att EAS möjligen vill lägga fram ett utkast. Det ska dock vara av mer proceduriell natur och ska helt enkelt visa hur arbetet fortskrider när det gäller att följa upp de beställningar och slutsatser som stats- och regeringscheferna antog i onsdags, den 16 juli. Där sjösattes en hel rad olika principbeslut för det vidare arbetet när det gäller Ukraina. Det är möjligt att ministrarna kommer att ta ett proceduriellt beslut om hur arbetet ska linjeras upp under resten av juli månad. Men det vet vi just nu ingenting om.

Diskussionen kommer väl i huvudsak att kretsa kring just uppföljningen av stats- och regeringschefernas diskussion och slutsatser från i onsdags. Vi hade en ganska ordentlig genomgång i utrikesutskottet för en kort stund sedan. Därför går jag inte igenom det en gång till. Men jag konstaterar att i och med onsdagens diskussion i Europeiska rådet finns det nu en samsyn i EU-kretsen om att bredda kriterierna för sanktioner mot Ryssland och mot de individer och företag i Ukraina som bidrar till destabilisering och undergrävande av Ukrainas oberoende, suveränitet och territoriella integritet.

Vi räknar med ett rådsbeslut genom skriftlig procedur redan i dag. Vi kommer också att ha ett samråd med nämnden och ett extra regerings- sammanträde i dag för att spika de breddade kriterierna. Sedan kommer listningar av företag och individer att följa på det. Stats- och regeringscheferna beslutade i onsdags att låta det arbetet pågå under juli månad. Men utrikesministrarna kommer väl också att delge sina impulser på tisdag. Inte minst kommer vi att kunna diskutera och jämföra med de åtgärder som vidtogs från amerikansk sida för bara några dagar sedan och se i vilken mån det går att harmonisera och se till att de europeiska sanktionerna går hand i hand med de amerikanska.

På marken ser vi fortsatt intensiv våldsutövning. Vi konstaterar att alla de arbeten som har försökts på politisk väg, i form av president Porosjenkos fredsplan, de olika fyrpartssamtal som har ägt rum, arbetet i den trilaterala gruppen i OSSE i Wien samt utrikesministrarna i den begränsade kretsen Tyskland, Frankrike, Ryssland och Ukraina som möttes i Berlin, inte har lett till någon form av vapenvila eller nedtrappning. På marken ser vi fortsatt rysk destabilisering, olika former av överföring av beväpning, vapensystem, tung utrustning och även personal som kommer över.

Sedan har vi den förfärligt tragiska incident som uppmärksammats i medierna nu på morgonen och i går kväll, nämligen det, som det verkar, nedskjutna, malaysiska planet och diskussionen om de utredningar och undersökningar som måste till för att försöka klargöra exakt vad som kan ha hänt.

Vi har också ett fortsatt arbete på biståndssidan med att synkronisera EU:s hjälppaket – omfattningen har vi talat om i nämnden tidigare, 11 miljarder dollar – med det arbete som IMF gör. Samtidigt, vilket kanske mer hör till sanktionsdelen, har vi onsdagens beslut om att stoppa finansiering från EIB. Det finns även en avsikt att göra detsamma i den andra banken, EBRD i London, vad gäller projekt och program som riktar sig

till Ryssland. Vi har också en översyn, från fall till fall, över de olika samarbetsprogram mellan EU och Ryssland som kommer att utsättas för olika former av restriktivitet.

Från svensk sida har vi varit angelägna om att uppmärksamma de handelspolitiska hot som kommer från Ryssland mot Ukraina, Moldavien och Georgien som en följd av de frihandels- och associeringsavtal som de tre länderna slöt med EU den 27 juni. Från rysk sida har man sagt att det kommer att påverka handeln med Ryssland. De har aviserat och börjat tillämpa olika former av handelspolitiska trakasserier mot i första hand Moldavien, men det talas också om Ukraina och Georgien. Olika konsultationer har ägt rum, på ministernivå den 11 juli, och sedan har man kommit överens om en mekanism för hur man skulle kunna titta på effekterna.

Från svensk sida har vi gjort bedömningen att vi här talar om den obotfärdiges förhinder i den bemärkelsen att det är delvis påhittade problem. Vi kan själva komma ihåg hur vi på vår tid kunde vara medlemmar i både frihandelsarrangemanget Efta och ha ett frihandelsavtal med EU. Det gick oerhört smidigt och bra. Det har att göra med ett system av ursprungsregler. Samma sak går att göra även här. Ryssland har aldrig kunnat konkretisera exakt vilka problem och hot som man ser i EU:s frihandelsavtal med de här tre länderna. Icke förty har man nu gått vidare med både genomförande av och hot om olika handelspolitiska motåtgärder som strider mot andan i WTO.

I OSSE pågår diskussionen om en gränsövervakningsmission. Men de diskussionerna har tills vidare gått i stå därför att man inte har kunnat komma överens om ifall det ska vara en mycket seriös gränsövervakning eller, som Ryssland vill, bara ett ganska snävt och begränsat upplägg. Samma diskussion och samma lösningar finns i säkerhetsrådet i FN där man också diskuterar fortsättningen i Ukraina. Man kan inte komma överens om de principiella uppläggen.

Givet den tidigare diskussionen i utskottet för en stund sedan stannar jag här när det gäller Ukraina, herr ordförande.

Anf. 5 PYRY NIEMI (S):

Herr ordförande! Jag vill tacka kabinetssekreteraren.

I går sade vice president Joe Biden att planet var nedskjutet, och det refererar också kabinetssekreteraren till. Men jag läste på text-tv att utrikesministern hade uttalat sig om att det är separatisterna som har skjutit ned det. Utan att ta ställning i ansvarsfrågan funderar jag på hur utrikesministern kan uttala sig så säkert om detta innan någon utredning har utförts.

Anf. 6 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE:

Jag har inga kommentarer utöver de som utrikesministern hade till medierna. Jag vill påminna om vad han sade, nämligen att tecken tyder på det är separatisterna. De har själva har skrutit med att de har skjutit ned ett antal plan, och det finns ett antal tecken. Utöver det har jag inga kommentarer.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för såväl regeringens inriktning som regeringens ståndpunkt under den här punkten. Vi går över till punkt 4, Irak. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 8 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Herr ordförande! När det gäller Irak vet vi att det inte kommer att finnas några rådsslutsatser. Det blir bara en diskussion, en fortsättning på den diskussion som ministrarna hade den 23 juni mot bakgrund av den mycket oroande upptrappningen av våldet och den förvärrade humanitära situationen i Irak. Detta som en följd av ISIL:s framfart och det utropade kalifatet som sträcker sig över delar av Syrien in i delar av Irak och som nu utgör ett allvarligt hot mot Iraks territoriella integritet. Vi ser fortsatta attentat och terroristhot som nu kanske också sträcker sig mot Bagdad.

Även på kurdisk sida ser vi tendenser till att man i kölvattnet av krisen ser i vilken mån autonomi kan utvidgas och kanske rent av gå mot självständighet, vilket president Barzani har sagt. Vi konstaterade i utrikesutskottet för en stund sedan att det rör sig om två folkomröstningar, den om Kirkuk och dess status inom regionen och naturligtvis också den större om kurdisk självständighet. Vi har också konstaterat, vilket även är EU:s inställning och den svenska inställningen, att målsättningen måste vara att alla former av förändringar inom Irak måste ske i någon form av laga ordning, i enlighet med konstitutionen, samsyn och samförstånd grundat på demokratiska principer.

Ministrarna kommer till stor del att fästa uppmärksamheten på den mycket allvarliga humanitära krisen, våldsuppstrappningen, de civila offren och de mycket allvarliga brott mot mänskliga rättigheter som nu begås, från båda sidor. Men det är klart att uppmärksamheten har varit särskilt riktad mot ISIL.

Givet vår omfattande diskussion i utskottet för en stund sedan stannar jag här.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi går vidare till punkt 5, Fredsprocessen i Mellanöstern/MEPP. Det är en beslutspunkt.

Anf. 10 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Herr ordförande! Texten till rådsslutsatser bearbetas just nu. Vi vet inte den slutliga utformningen av texten förrän gissningsvis efter helgen. Det är rent av möjligt att utrikesministrarna själva får lägga sista handen vid formuleringarna.

Man kan väl säga att det finns två huvudspår i arbetet och den diskussion som förs. Det handlar å ena sidan om den akuta situationen och våldsuppstrappningen på Gaza och å andra sidan om den bakomliggande politiska situationen till följd av de avstannade fredsförhandlingarna mellan palestinier och israeler.

Om vi först tittar på Gazasituationen, som vi också gick igenom i utskottet i morse, går den tillbaka till de våldsamma, förfärliga attentaten

mot ungdomar på båda sidor – först de tre israeliska ungdomarna och sedan den palestinske ungdomen. Därefter har våldet på ett förfärligt sätt trappats upp, och man känner ju så väl igen mönstret.

Från israelisk sida har man haft ett antal operationer på Västbanken. Som svar på missilattackerna från Gaza in i Israel har det även varit våldsamma israeliska flygangrepp med väldigt många civila offer. Och i natt och i morse såg vi början till en markoffensiv som vi ännu inte riktigt vet omfattningen av.

Från EU:s sida handlar det om betydelsen av att arbeta utifrån en vapenvila och därför om stöd till dem som arbetar för detta, i synnerhet Egypten som har fått stöd av Turkiet och Qatar. Det är väl där den första prioriteten måste ligga, och det är en av kärnorna i texten. Detta har vi också sagt från svensk sida, utrikesministern senast i morse i kommentarer till medierna.

Vi ser också lite motstridiga uppgifter från Hamas. Den militära delen ser kanske att de inte har så mycket att förlora och har därför varit utomordentligt kallsinniga till allt tal om vapenvila, medan den politiska delen av Hamas tycks ha varit mer öppen för detta. Detta har naturligtvis också skapat problem för den försoningsprocess som var igång mellan Fatah och Hamas, och det har naturligtvis skapat väldigt starka nya inter-palestinska spänningar.

Sedan har vi naturligtvis den bakomliggande politiska problematiken med utestående fredsförhandlingar i och med att amerikanerna har bestämt sig för att ta en paus från sitt engagemang. Då har det känts angeläget för ministrarna att låta den europeiska rösten bli hörd och visa på vägen tillbaka till förhandlingsbordet och vilka utgångspunkter som borde vara gällande för en fredlig lösning, alltså arbetet mot en tvåstatslösning. Det är del två i texten.

Dessa utgångspunkter är kända – från svensk sida var vi med om att mejsla fram dem redan under vårt ordförandeskap 2009 – och handlar om hur en tvåstatslösning kan gestaltas. Det är vad texten väldigt mycket handlar om nu, och jag räknar med att vi kommer att kunna hitta en samsyn i medlemsstatskretsen om de olika formuleringarna. Detta gick vi också igenom för en liten stund sedan i utskottet.

Anf. 11 TOMMY WAIDELICH (S):

Tack så mycket för föredragningen! Det är betydligt mer fylligt nu än vad det var i onsdags när vi hade samrådet inför toppmötet. Då hävdade vi att det var viktigt att upprepa det som vi har tagit upp tidigare, det vill säga att man måste respektera den internationella rätten, att ingen av parterna använder sig av oproportionerligt mycket våld och att Israel som den militärt starkare har ett särskilt ansvar.

Det som händer nu är oroväckande. Även om fokus ligger på att det ska till en vapenvila och fredssamtal och annat är egentligen markinvasionen det man fruktar mest av allt. Det riskerar ju inte bara att ge en massa civila offer, utan det riskerar också att förlänga konflikten och att föra oss ännu längre från förhandlingsbordet.

Jag tycker därför att det är bra att uttalandet nu verkligen fokuserar på tvåstatslösningen och på fredssamtal men också tar upp många av de

knäckfrågor som ligger i bakgrunden. Det handlar inte minst om isoleeringen av Gaza. Det nämns att blockeringen ska hävas, och man pratar om att öppna gränsövergångar. Mot den bakgrunden ska man se den franska utrikesministerns uttalanden om internationella observatörer vid gränsövergångarna till Gaza.

Vi socialdemokrater har också tidigare sagt att vi tror att internationell militär närvaro kan bli nödvändig efter en fredsuppgörelse, och vi tycker att Sverige bör ha en beredskap för att kunna delta i en sådan, om vi nu kommer dit, även om det ser ganska mörkt ut i dag.

Det är som sagt betydligt fylligare och bättre uttalanden nu än på Europeiska rådet, även om vi förstår att det då mest handlade om att fokusera på det akuta – att få parterna till fredssamtal. Men det som händer nu, markinvasionen och annat, är oroväckande.

Anf. 12 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag håller med. Rådsslutsatserna är betydligt fylligare nu.

Jag har en kort fråga. Det florerar ett rykte i medierna om Isis närvaro i Gaza och inblandning i detta, vilket kan komplicera situationen ännu mer. Vi ser ju andra tendenser runt om – vi pratade tidigare om Irak. Är det möjligt att nämna någonting om detta?

Anf. 13 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Jag tror att vi har en samsyn. Jag håller med om de kommentarer som Tommy Waidelich och Ulrika Karlsson framförde här. Beträffande frågan har jag inget svar. Det är väldigt svårt att ha en inblick där, men jag noterar frågan och skulle vi höra någonting ska jag gärna återkomma.

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i detta ärende.

Punkt 6, Iran, har utgått, men å andra sidan har det tillkommit en punkt om Bosnien och Hercegovina under punkt 7, Övriga frågor.

Anf. 15 Kabinettssekreterare FRANK BELFRAGE:

Om Iran kan sägas att vi räknar med att den höga representanten Cathy Ashton i sitt inledningsanförande som brukligt är kommer att kommentera en del aktuella saker och då bland annat ta upp läget i förhandlingarna i Wien. Den nukleära förhandlingen har ju haft som tidsmål den 20 juli, vilket är redan på söndag, och det är detta som hon kommer att vilja kommentera. Vi kommer förmodligen också att diskutera en eventuell förlängning av förhandlingsfristerna som vi anar ligger i korten just nu.

Under övriga frågor kommer Bosnien och några av länderna i regionen att vilja göra en särskild poäng och markering kring översvämningarna. Det är ingen beslutspunkt utan en övrig punkt, och förmodligen kommer kommissionen att vilja kommentera och lyfta fram de insatser av katastrofbiståndsnatur som görs och som kommissionen finner aktuella.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen. Vi tackar kabinetssekreteraren med medarbetare för närvaron i EU-nämnden i dag och önskar en trevlig sommar.

2013/14:49

18 juli

2 § Statsrådet Birgitta Ohlsson
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 24 juni 2014
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 23 juli 2014

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Birgitta Ohlsson med medarbetare välkomna hit till EU-nämnden. Jag undrar inledningsvis om det finns några utestående A-punkter. Det finns det inte.

Vi börjar med punkt 5, Föredragning av det italienska ordförandeskapets arbetsprogram. Det är en informationspunkt.

Anf. 18 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Jag kan inledningsvis säga att jag inte kommer att åka på detta möte, då det är ytterst få beslutspunkter som förväntas, och det är samma situation för de flesta av mina kolleger. Sverige kommer att representeras av Anders Ahnlid som är ambassadör vid vår permanenta representation.

Som ordföranden nämnde är det enbart en informationspunkt vad gäller det italienska ordförandeskapets arbetsprogram, som de kommer att presentera. Det är en ganska spännande period nu. Det är för det första ett väldigt rutinerat ordförandeskap i och med att Italien har varit med länge i Europeiska unionen och det europeiska samarbetet. För det andra är det ett nytt Europaparlament och en ny kommissionsordförande, så det är väldigt mycket som kommer att hända. Vi ser också att den italienska, relativt nya, premiärministern Renzi har en väldigt hög ambition på den här fronten.

Det är många viktiga frågor på bordet, och fokus är följande: Dels är det förstas återhämtningen från den ekonomiska och finansiella krisen som vi hoppas ska ske, och det kommer att vara mycket fokus på jobbskapande åtgärder och tillväxt.

Dels kommer det, vilket jag från svensk sida tycker är glädjande, att lyftas fram frågor som rör demokrati, mänskliga rättigheter och frihet inom unionen, där det italienska ordförandeskapet går på samma linje som Sverige, vilket är väldigt positivt.

Man vill också lyfta fram EU:s roll som global aktör, och det handlar framför allt om en stärkt dialog. Med sitt geografiska läge vill de förstås ha fokus på situationen i det södra grannskapet.

Jag vill avsluta med att detta som sagt är en informationspunkt, och nämnden kommer förmodligen att diskutera enskilda sakfrågor när dessa kommer upp inför respektive rådsmöte lite längre fram.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och går vidare till punkt 6, Uppföljning av Europeiska rådet – genomförandet av Europeiska rådets slutsatser. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 20 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Här handlar det om att ordförandeskapet vill ta upp frågan om hur allmänna rådet, GAC, bättre kan följa upp genomförandet av både ER-beslut och andra beslut.

I dag görs detta genom olika rapporter som presenteras av ordförandeskapet varje halvår. Nämnden är bekant med dokumenten i och med att ni också får dem. Här vill alltså ordförandeskapet diskutera hur man gör uppföljningen lite mer effektiv och substantiell. Från svensk sida gläds vi verkligen åt det, det vill säga att hur man bättre kan leverera det man har lovat och utveckla det.

Det här blir speciellt intressant med tanke på den strategiska dagordningen för de kommande fem åren, som man fattade beslut om på ER i juni. Vi tycker alltså att det är väldigt positivt att vi får den här diskussionen och att vi genomför fattade beslut.

Utöver detta kommer det eventuellt att bli en diskussion om allmänna rådets arbetsformer, som italienarna har lyft fram. Vi har inte fått så mycket information om det hittills, men det kan bli en diskussion kring det också. Men det är något vi får återkomma till i så fall.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Vet vi någonting om vilka förändringar av arbetsformerna i allmänna rådet som ordförandeskapet eventuellt kan komma att föreslå?

Anf. 22 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Det här är en diskussion som kan sägas ha pågått under flera års tid, alltså hur man ska göra GAC mer effektivt och om man ska se till att det blir mer fokus på ministrarna och kanske mindre på det förberedande som sker i Coreper. Man skulle alltså få en mer politisk diskussion, vilket många ministrar har eftersträvat. Men det här är fortfarande, kan man säga, ett embryo till diskussion.

Jag träffade min tyska EU-ministerkollega i går när han var i Stockholm, och de flesta har inte satt ned foten eller tagit ställning ännu. Vi har inte fått någon konkret agenda, så vi får återkomma till det. Det kommer säkert att fortsätta under hösten.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens redovisade inriktning under den här punkten. Vi går vidare till punkt 7, Halvtidsöversynen av Europa 2020-strategin – Färdplan. Det är en informationspunkt.

Anf. 24 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Jag ska fatta mig ytterst kort. Någon större diskussion förväntas inte, och några beslut kommer heller inte att fattas. Det här är färdplanen för Europa 2020-översynen som kommer att ske under hösten. Detta behandlades i EU-nämnden den 4 juli inför Ekofin den 8 juli.

Jag kan ändå nämna att jag och jämställdhetsminister Maria Arnholm har tagit ett initiativ tillsammans med 19 andra medlemsstater och skrivit ett brev till kommissionens ordförande om att få större fokus på jäm-

ställdhet inom 2020-strategin. Det handlar om att få fart på målet om 75 procents sysselsättning för både kvinnor och män, och det har vi kopplat till detta.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och går vidare till punkt 8, Litauens anslutning till Ekonomiska och monetära unionen. Det är en beslutspunkt, men för svensk del avser det bara punkt a, har jag förstått.

Anf. 26 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Det rör sig om tre delbeslut. Som herr ordföranden sade är vi bara med i ett av de besluten eftersom Sverige inte har euron som valuta. Det är det formella beslutet som gäller om Litauen uppfyller de nödvändiga kraven för att anta euron.

Man kan konstatera att det nu är bara kronor, zloty och rubel kvar i Östersjöområdet, så det utvecklas ganska snabbt i riktning mot euron.

De medlemsstater som har euron plus Litauen ska anta nödvändiga ändringar i förordningarna och fastställa valutakursen. Det är kopplat till detta.

Slutsatserna från både ECB och kommissionen är att Litauen lever upp till kraven. Kommissionen föreslår därför att Litauen får införa euron. De har själva aviserat att de vill göra det den 1 januari 2015. Det är en känd ståndpunkt.

Regeringen anser att länder som uppfyller de nödvändiga villkoren för att bli medlemmar i euroområdet bör tillåtas att bli det. Det är också en känd ståndpunkt.

Anf. 27 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr ordförande! Tack för rapporten! Det är en rimlig ståndpunkt som regeringen har, så den har jag inga synpunkter på.

Jag har tyvärr inte läst konvergensrapporten – jag kan inte skylla på någon annan än mig själv för det. Det sägs att det enda land som uppfyller kriterierna är Litauen. Innebär det att Sverige inte uppfyller dem?

Anf. 28 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! På de allra flesta punkter gör vi naturligtvis det. Det handlar om att vi inte uppfyller kriteriet vad gäller växelkursstabilitet.

Anf. 29 PATRIK BJÖRCK (S):

Tack för den informationen!

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt under punkt 8 a. I fråga om punkterna b och c tackar vi för informationen.

Under punkt 9, Övriga frågor, finns det inget antecknat. Vi tackar statsrådet med medarbetare för närvaron här i EU-nämnden i dag och önskar en trevlig sommar.

3 § Europeiska rådet

Statssekreterare Katarina Areskoug Mascarenhas

Återrapport per telefon från extrainsatt möte i Europeiska rådet den 16 juli 2014

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Vi är därmed redo för återrapporten från Europeiska rådet.

Anf. 32 Statssekreterare KATARINA ARESKOUG MASCA-
RENHAS:

Herr ordförande, ledamöter av riksdagens EU-nämnd! Europeiska rådet samlades i onsdags kväll för ett extrainsatt möte. Vid mötet diskuterades det allvarliga läget i Ukraina och de senaste oroligheterna i Israel och Gaza.

Den nyvalde ordföranden för kommissionen, Jean-Claude Juncker, deltog i en del av mötet för att diskutera unionens strategiska prioriteringar, som Europeiska rådet enades om vid mötet i slutet av juni. Herman Van Rompuy rapporterade också tillbaka till Europeiska rådet från de konsultationer som han har genomfört med medlemsländerna om övriga förändringar som måste göras mot bakgrund av de institutionella förändringar som nu sker.

Herr ordförande! Som statsministern redogjorde för inför EU-nämnden före toppmötet pågår det inom Europeiska unionen just nu ett institutionellt skifte. Vi har ett nytt Europaparlamentet på plats, och mandatet för den nuvarande EU-kommissionen löper ut i höst, liksom mandatet för Europeiska rådets nuvarande ordförande.

Den nye ordföranden för EU-kommissionen, Jean-Claude Juncker, finns redan på plats, som nämnden väl vet, efter att ha nominerats av Europeiska rådet och sedan valts av Europaparlamentet i tisdags.

Vid toppmötet i juni gavs Herman Van Rompuy i uppdrag att konsultera medlemsländerna inför övriga utnämningar som ska göras. Vid toppmötet redogjorde han också för dessa kontakter. Han konstaterade att det inte var möjligt att i detta skede nå en överenskommelse om en ny hög representant för att ersätta Catherine Ashton eller andra topptjänster, främst ny ordförande för Europeiska rådet och eurogruppen.

Därför enades man om att återkomma till denna fråga vid ett nytt, extra toppmöte den 30 augusti. Under tiden kommer Jean-Claude Juncker att i kontakt med medlemsländerna börja lägga pusslet med övriga kommissionärsportföljer.

Som statsministern påpekade inför toppmötet är det inte en lätt uppgift att hitta kandidater för EU:s topptjänster som samtliga medlemsländer kan acceptera. Det handlar om att de olika politiska grupperna bör vara representerade på lämpligt sätt, att det finns en balans mellan könen, mellan nord och syd, mellan öst och väst och mellan nya och gamla medlemsländer. Inte minst måste det vara väl meriterade och kompetenta personer som på ett skickligt sätt kan representera unionen och föra dess talan både internt och externt.

Herman Van Rompuy kommer nu att fortsätta sina konsultationer med medlemsländerna inför nästa toppmöte.

Herr ordförande! Den nye kommissionsordföranden Jean-Claude Juncker deltog i en del av toppmötet för att diskutera unionens strategiska prioriteringar. Juncker föredrog de politiska riktlinjer som han vill ska vägleda arbetet för nästa kommission. Han betonade bland annat vikten av jobb, tillväxt, en digital inre marknad, energifrågorna, klimatpolitiken, den inre marknaden, frihandelsavtalet mellan EU och USA, TTIP, migrationspolitiken samt EU som en stark global aktör.

Från medlemsländernas sida betonades vikten av att de strategiska prioriteringar som man har kommit överens om vägleder unionens arbete under nästa mandatperiod, att det integreras i institutionernas arbete samt kontinuerligt följs upp.

Herr ordförande! Mot bakgrund av den fortsatt mycket allvarliga situationen i Ukraina diskuterade stats- och regeringscheferna utvecklingen sedan förra toppmötet och möjliga ytterligare åtgärder från unionens sida. Situationen har sedan denna diskussion förvärrats ytterligare till följd av den fruktansvärda incidenten med det störtade planet från Malaysian Airlines.

Under toppmötet underströks behovet av att snabbt nå en överenskommelse om ett genuint och hållbart eldupphör för att skapa förutsättningar att genomföra president Porosjenkos fredsplan.

Europeiska rådet fördömde också fortsatt de olagliga aktiviteter som utförs av beväpnade aktivister i östra Ukraina och uppmanade Ryssland att aktivt använda sitt inflytande över dessa grupper och stoppa inflödet av vapen och aktivister över gränsen så att en deeskalering kan möjliggöras.

Diskussionen ägde rum mot bakgrund av överenskommelsen vid det senaste Europeiska rådet om fyra konkreta åtgärder som EU förväntar sig att Ryssland ska bidra med för att få till stånd en nedtrappning. Kriterierna omfattar en kontrollmekanism för att övervaka eldupphör och effektiv gränskontroll, återlämnande av ockuperade gränsstationer, frisläppande av gisslan samt inledande av substantiella förhandlingar om genomförandet av president Porosjenkos fredsplan.

När det gäller dessa åtgärder har bara några få steg tagits från rysk sida. Två grupper av OSSE-observatörer har släppts, och vissa trevanden har gjorts vad gäller gränsövervakningen. Samtidigt uppskattas ytterligare cirka 150 personer fortfarande hållas som gisslan av separatisterna. Det fanns därför en bred enighet vid toppmötet om att Ryssland inte har levt upp till kriterierna i tillräckligt stor utsträckning.

Vid mötet beslutades också att ytterligare starka slutsatstexten i jämförelse med den som hade cirkulerats före mötet. Resultatet av mötet blev därför utvidgade sanktioner riktade mot företag, inklusive företag från Ryssland, som anses stödja åtgärder som undergräver Ukrainas suveränitet och territoriella integritet.

Rådet fick i uppdrag att anta nödvändiga rättsliga beslut för att föresluta av juli besluta om en första lista över företag och personer, inklusive företag och personer från Ryssland, som ska listas i enlighet med dessa skärpta kriterier.

Rådet fick också i uppdrag att överväga riktade åtgärder mot personer och företag som aktivt stöder ryska beslutsfattare som är ansvariga för annekteringen av Krim eller destabiliseringen av östra Ukraina. Därutöver uppmanade Europeiska rådet Europeiska investeringsbanken att ställa in undertecknandet av nya finansieringsinsatser i Ryssland. Man enades också om att samordna våra ståndpunkter inom EBRD:s direktion i samma syfte. Dessutom uppmanas kommissionen att se över samarbetsprogrammen mellan EU och Ryssland för att se ifall man bör ställa in genomförandet av EU:s bilaterala och regionala samarbetsprogram. Från detta undantas projekt som enbart hanterar gränsöverskridande projekt och civilsamhället.

I linje med EU:s politik att inte erkänna den olagliga annekteringen av Krim och Sevastopol bad Europeiska rådet kommissionen och EAS att presentera förslag på ytterligare restriktiva åtgärder, särskilt vad gäller investeringar på Krim eller i Sevastopol. Europeiska rådet förväntar sig också att internationella finansiella institutioner avstår från att finansiera projekt som explicit eller implicit innebär ett erkännande av den olagliga annekteringen.

I slutsatserna påminns också om det förberedande arbetet med ytterligare riktade åtgärder som redan gjorts i enlighet med Europeiska rådets överenskommelse i maj. Europeiska rådet är redo att mötas närhelst händelseutvecklingen så kräver.

Från svensk sida tycker vi att de överenskomna slutsatserna utgör ett gott resultat. Det är viktigt att ett enigt europeiskt råd kan skicka tydliga signaler till Ryssland. Beslutet är också i linje med de krav på skärpta sanktioner som den svenska regeringen har varit pådrivande för under hela våren.

Herr ordförande! Europeiska rådet diskuterade även utvecklingen i Israel och Gaza. Det fanns en stor oro för ytterligare upptrappning av våldet, en oro som nu har besannats i och med gårdagskvällens och morgnens rapporter om att Israel efter ett fem timmar långt eldupphör har inlett en markoffensiv.

Det viktiga i detta läge är att från EU skicka ett tydligt budskap till båda parter om att verka för att lugna ned situationen, trappa ned spänningarna, få ett slut på våldet och ge tillträde till humanitärt bistånd. Europeiska rådet underströk också det angelägna i att återuppta fredsförhandlingarna syftande till en tvåstatslösning. Utrikesministrarna kommer på tisdag, som nämnden känner till, att fortsätta stämma av och diskutera händelseutvecklingen.

Herr ordförande! Jag är därmed redo att svara på nämndens frågor.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statssekreteraren för återrapporten.

Anf. 34 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Jag vill tacka statssekreteraren för redogörelsen från Europeiska rådet.

Med allt det som händer nu i Gaza och i Ukraina blir det lite märkligt att diskutera vad som händer på Europeiska rådet, för nu är det framåtsyf-

tande åtgärder som det handlar om. Jag tänker därför koncentrera mig på det som handlar om kommissionen och dess sammansättning. Som statssekreteraren och tidigare också statsministern redogjort för är det ett digert pussel att få ihop. Det handlar om många olika parametrar som ska balanseras.

Könsbalans och jämställdhet är faktiskt en grundläggande fråga. Lyfte statsministern över huvud taget fram detta? Om statsministern inte gjorde det tycker jag att det är märkligt att Sverige inte längre går i bräschen för jämställdhetsfrågorna. Jag tror att alla förstår att man inte kan åstadkomma underverk på en gång, men man måste ju påbörja arbetet. Att då inte, som jag förstår att statsministern inte har gjort, föreslå en jämställdhetskommision, när till och med en sådan som Günther talar om det, tycker jag är anmärkningsvärt.

Min direkta fråga är: Tog statsministern upp den här frågan över huvud taget, och gjorde andra länder det?

Anf. 35 GUSTAV BLIX (M):

Herr ordförande! Jag tackar statssekreteraren för återrapporten.

Det är problematiska tider, och både i utrikesutskottet och i EU-nämnden har vi tidigare i dag haft en diskussion med Frank Belfrage om utvecklingen i Ukraina och i Mellanöstern. Men jag ska fokusera en aning på återrapporten från mötet som var, och den handlar också om Ukraina. Jag hade en diskussion med statsministern på EU-nämndens möte inför Europeiska rådet om just de utvidgade sanktionerna och hur koordineringen med USA såg ut.

Det är bra att regeringen och EU nu har agerat positivt för att få till stånd tydligare sanktioner, eftersom det är uppenbart att Ryssland inte gör det som de har utfäst sig att göra och att de spelar en väldigt negativ roll i det som nu händer i östra Ukraina. Den senaste incidenten där är ytterligare ett allvarligt steg i fel riktning.

Parallellt med diskussionen om utvecklingen och det som händer i Ukraina pågår ett intensivt arbete från inte minst rysk sida när det gäller att ta nya steg för att förverkliga projektet South Stream, där också ett antal EU-länder är inblandade.

Min fråga till statssekreteraren är om South Stream och den typen av investeringsprojekt som nu löper var föremål för diskussion under rådsmötet, detta mot bakgrund av att man nu väljer att utvidga sanktionerna. Bland annat ska Europeiska investeringsbanken och EBRD vara restriktiva med fortsatta projekt där Ryssland är part.

Min fråga är alltså om South Stream eller andra typer av energiinfrastrukturprojekt var föremål för diskussion på rådsmötet.

Anf. 36 Statssekreterare KATARINA ARESKOUG MASCA-RENHAS:

Samrådet med EU-nämnden och diskussionen vid toppmötet gällde framför allt utnämningen av den höga representanten. Det var även diskussioner om Van Rompuys ersättare, alltså en ny ordförande för Europeiska rådet, och i marginalerna också diskussioner om en ny ordförande för eurogruppen. Precis som statsministern förankrade i sitt samråd med

EU-nämnden är genderbalansen väldigt viktig i den här diskussionen tillsammans med ett antal andra kriterier såsom representation från de politiska grupperna, geografisk och demografisk balans samt naturligtvis kompetens och så vidare. Det var framför allt detta som diskuterades.

Som statsministern påpekade är det viktigt att det blir en jämn könsfördelning även i kommissionen, men denna fråga var inte föremål för det här mötet. Som Marie Granlund vet är det medlemsländerna själva som nominerar sina kommissionärskandidater, och det är en diskussion mellan Jean Claude Juncker och medlemsländerna. Från regeringens sida tycker man att det är viktigt att inte mer beslutskompetens i de här frågorna överförs till Bryssel, utan att det får vara medlemsländernas egna nationella kompetens att nominera sina kommissionärskandidater.

Vad gäller Gustav Blix fråga diskuterades inte explicit South Stream eller annan energitillförsel, men som Gustav Blix ser i slutsatserna riktar man sig mot nya investeringar. Man säger att Europeiska rådet kräver att EIB ska suspendera underteckandet av nya finansieringsinsatser i Ryssland och att man ska koordinera sig vad gäller investeringsbeslut inom EBRD, för i den mån EIB och EBRD deltar i sådana energiinvesteringsprojekt kommer de indirekt att beröras. Men detta är inte lika uttalat som det sanktionsbeslut som USA samtidigt fattade vad gäller ryska energibolag.

Anf. 37 JOHAN HEDIN (C):

Herr ordförande! Jag ska fatta mig kort.

Vid samrådet diskuterade vi rörlighets- och migrationsfrågor. Juncker har gett uttryck för en hållning i rörlighetsfrågorna som ligger hyggligt i linje med den svenska hållningen. Det går i alla fall åt rätt håll. Samtidigt är stämmningsläget helt annorlunda i vissa europeiska medlemsstater. Man har diskuterat en begränsning av den självklara rätten för Europas medborgare att röra sig över gränserna.

Jag undrar om de här frågorna diskuterades och hur statssekreteraren bedömer stämmningsläget vad beträffar den fria rörligheten inom EU.

Anf. 38 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag har en kort fråga om samkörningen mellan USA och EU när det gäller sanktioner. Det verkar som att USA, efter det som har hänt med flygplanet från Malaysia, kanske ytterligare stärker sina sanktionsregimer. Vilken beredskap uppfattade ni fanns för att ta ytterligare steg och hur snabbt när det gäller sanktioner? Jag förstår att man kanske inte använder hela arsenalen på en gång, men hur stor beredskap finns det för att göra akuta insatser och samlas för ytterligare sanktioner mot Ryssland?

Anf. 39 Statssekreterare KATARINA ARESKOUG MASCA-RENHAS:

Det blev inte vid detta möte någon utförlig diskussion om den fria rörligheten. Den har ju berörts tidigare. Detta är en fråga som Johan Hedín väl vet att den svenska regeringen står upp för och att man betonar Sveriges positiva erfarenheter. Studier av den europeiska erfarenheten

vad gäller den fria rörligheten inom unionen visar att den är ett mycket positivt bidrag till statsfinanserna och naturligtvis till den individuella friheten. De akademiska studier som har gjorts kan inte påvisa några betydande negativa erfarenheter av den fria rörligheten – tvärt emot vad en del medlemsländer hävdar. Detta är en fråga som vi från regeringens sida fortsatt kommer att driva och utveckla.

När det gäller hur snabbt det kan gå med ytterligare sanktioner visavi Ryssland kan jag nämna att man nu i slutsatserna från Europeiska rådet lade grunden för ett antal beslut som kommer att följa under juli månad. Bland annat kan man, som ni ser i slutsatstexten, nu också vidta restriktiva åtgärder mot juridiska personer – entities, som det står i den engelska slutsatstexten. Redan nu finns en procedur, som kommer att vara avslutad de närmaste dagarna, för att utvidga den rättsliga grunden just för detta. När det rättsliga beslutet finns på plats står det medlemsländerna fritt att börja lista företag, alltså juridiska personer. Hittills har vi ju bara listat personer. Detta kan alltså gå väldigt fort.

Sedan finns det naturligtvis ytterligare sanktioner som står listade. Det gäller makthavare i närheten av ryska beslutsfattare, och oligarker och andra finns det nu också en möjlighet att lista. EIB:s och EBRD:s investeringsinsatser har redan nämnts. Min bedömning är att det kan gå väldigt snabbt med att få ytterligare konkreta listningar under de kommande veckorna.

Anf. 40 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

I texterna talas det ständigt om repressiva åtgärder, men ordet ”sanktion” finns inte med i de olika rådsslutsatserna så vitt jag minns. Vad jag har förstått är det skillnad mellan repressiva åtgärder och sanktioner. Därför undrar jag: När tar man steget och går vidare med sanktioner och inte bara med repressiva åtgärder? Jag kan ju ha missuppfattat detta, men jag vill gärna ha en förklaring.

Anf. 41 MARIE GRANLUND (S):

Ordförande! Jag kan konstatera att regeringen inte har drivit jämställdhetsfrågorna på det här mötet. Jag tycker att det är väldigt beklagligt. Det är ju på ett tidigt stadium man skulle kunna fastlägga principer om nomineringsarbetet, inte i augusti eller efter sommaren när det redan är för sent. Ska det göras så ska det göras nu, innan man har låst fast sig vid olika nomineringar.

Jag tycker att det hade varit rimligt att Sverige hade drivit att rådet skulle göra ett ställningstagande om en jämställd kommission. Hur man sedan ska uppnå detta kan man alltid diskutera. Det finns säkert flera vägar att gå. Jag tycker dock att det hade varit viktigt om man hade gjort ett ställningstagande om att man ska arbeta för en jämställd kommission, och jag beklagar att den svenska regeringen inte driver detta.

Anf. 42 Statssekreterare KATARINA ARESKOU MASCA-RENHAS:

Till Désirée Pethrus vill jag säga att vi inte får glömma bort att vi i slutsatstexten påminner om arbetet med steg 3, som vi talat om, alltså

mer direkta ekonomiska sanktioner som man kan använda inom många olika fält – det kan gälla det finansiella området, energiområdet eller ett vapenembargo och så vidare. I texten påminner man om att ett förberedande arbete redan har gjorts och att Europeiska rådet är redo att sammanträda så fort man har bedömt läget. Detta är inte bortglömt utan finns med i texten.

2013/14:49

18 juli

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statssekreterare Katarina Areskoug Mascarenhas för återrapporten till EU-nämnden i dag och önskar henne en trevlig sommar.

Innehållsförteckning

1 § Utrikes frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	2
Anf. 5 PYRY NIEMI (S).....	3
Anf. 6 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	3
Anf. 7 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 8 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	4
Anf. 9 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 10 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	4
Anf. 11 TOMMY WAIDELICH (S).....	5
Anf. 12 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	6
Anf. 13 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	6
Anf. 14 ORDFÖRANDEN	6
Anf. 15 Kabinetssekreterare FRANK BELFRAGE	6
Anf. 16 ORDFÖRANDEN	6
2 § Statsrådet Birgitta Ohlsson.....	7
Anf. 17 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 18 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	7
Anf. 19 ORDFÖRANDEN	7
Anf. 20 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	8
Anf. 21 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 22 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	8
Anf. 23 ORDFÖRANDEN	8
Anf. 24 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	8
Anf. 25 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 26 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	9
Anf. 27 PATRIK BJÖRCK (S).....	9
Anf. 28 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP).....	9
Anf. 29 PATRIK BJÖRCK (S).....	9
Anf. 30 ORDFÖRANDEN	9
3 § Europeiska rådet	10
Anf. 31 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 32 Statssekreterare KATARINA ARESKOUG MASCARENHAS.....	10
Anf. 33 ORDFÖRANDEN	12
Anf. 34 MARIE GRANLUND (S).....	12
Anf. 35 GUSTAV BLIX (M).....	13
Anf. 36 Statssekreterare KATARINA ARESKOUG MASCARENHAS.....	13
Anf. 37 JOHAN HEDIN (C).....	14
Anf. 38 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	14
Anf. 39 Statssekreterare KATARINA ARESKOUG MASCARENHAS.....	14
Anf. 40 DÉSIRÉE PETHRUS (KD).....	15
Anf. 41 MARIE GRANLUND (S).....	15

Anf. 42 Statssekreterare KATARINA ARESKOUG		2013/14:49
MASCARENHAS.....	15	18 juli
Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	16	<hr/>